

A horvát biztonság- és védelempolitika aktuális kérdései

2023. április 13-án, hagyományosan tekinthetően megrendezésre került a „Mindenkori hadtudomány” előadássorozat következő állomása, amely a környező országok biztonság- és védelempolitikáinak bemutatásának sorába illeszkedett, így a múlt havi román biztonságpolitikával foglalkozó előadás után ma a horvátországi aktuális kérdéseket mutatta be. Az előadó Dr. Harangozó Dániel, a Külügyi Intézet külső szakértője volt.

Az előadó tartalmilag az 50 perces előadást öt részre osztotta. Először általánosságban ismertette a horvát fegyveres erőket és Horvátország geostratégiai helyzetét, hogy a hallgatóság alapot kapjon az előadás további részeihez. Ebben a részben először az ország földrajzi helyzetéből vonta le azokat a következtetéseket, hogy bár az Adriai-tenger a NATO beltengerének tekinthető, a jelentős tengerparti szakasz őrzése a horvát haditengerészet elsődleges feladata, majd megállapította, hogy észak-nyugati irányból szövetséges országok veszik körül Horvátországot, minek következtében a biztonság fókuszpontja az ország keleti határaitra kerül. A szomszédos Bosznia-Hercegovina területén jelentős horvát kisebbség él, az ő jó helyzetük előmozdítása prioritás Horvátország számára. A másik szomszéd Szerbia. A két ország kapcsolata konfliktusokkal gazdagon tarkított, de elmondható, hogy a 90-es évek óta most a legnyugodtabb a viszony.

A horvát haderő nagyságrendileg 15.000 főt számlál, amelynek túlnyomó többsége a szárazföldi haderőnemet erősíti. A külföldi missziós részvételi ambíciószintjük kb. 550 fős és 2026-ra szeretnék a NATO-nak rendelkezésre bocsátani egy közepes gyalogsági dandárt is. A védelmi kiadások GDP arányosan 2021. óta nagyot ugrottak, el is érték a NATO által előírt 2%-ot, jóllehet az előadó felhívta a figyelmet, hogy komoly része van ennek abban, hogy a délszláv háború minden veteránjának nyugdíjazása a mai napig a katonai kiadásokat gyarapítja. Ezen kívül az ugrást indokolja még az előadás második szakaszában említett Rafale-projekt, újfajta - francia - vadászgépek beszerzésével. Ezek kifizetése 2025-ig fog tartani, nagy kérdés, hogy utána is képesek lesznek-e tartani az előírt százalékot. Több sikertelen beszerzés után döntöttek a francia gépek mellett, de 2021 májusában sikerült megegyezni 12 vadászgép beszerzésében.

A légierő fejlesztése mellett a szárazföldi erők is változáson mentek át. Felújítanak ajándékba kapott amerikai gyalogsági harcjárműveket, valamint a már meglévőket is felszerelik modernebb eszközökkel. A haditengerészet is fejlesztésre szorulna, viszont ez a haderőnem kapja a legkevesebb forrást. A beszerzéseket nehezíti a horvát politikai szcéna bonyolultsága. Az államfő – Zoran Milanovic –, és a miniszterelnök – Andrej Plenkovic – eltérő pártból lett megválasztva, valamint a személyes ellentét is van köztük, így a megegyezés nehézkes. Az előadó több példát is hozott arra, hogy miből adódtak konfliktusok; a vezérkari főnök nyugdíjazása, a katonai hírszerzés vezetőjének a leváltása, valamint az úgynevezett „varasdi szégyen”, amikor a két említett politikai személy nem volt hajlandó egy eseményen megjelenni a másikkal.

Az előadás végén szó esett még Horvátország szerepéről az orosz-ukrán háborúban. Mivel földrajzi helyzete miatt a háborúban nem annyira érintett, mint mondjuk Lengyelország, csak korlátozott katonai támogatást nyújt Ukrajnának, ami horvát lövegek és lőszer szállításában merül ki, de pontos adatokat nehéz kapni ezekről, mert a balkáni

titkolozási kultúra a mai napig meghatározó. Viszont humanitárius segítséget tud nyújtani, hiszen a horvátoknak igen komoly tapasztalata van az aknamentesítésben.

Összegzésként tehát az előadás részletes betekintést engedett az érdeklődők számára déli szövetségünk biztonságpolitikájába és az új katonai beszerzésekbe. Megismerhettük a katona politikai kultúráját Horvátországnak és a jövőbeni terveikről is egy világosabb képet kaptunk.

